

3. Keller R. Unternehmenssanierung: aussergerichtliche Sanierung und gerichtliche Sanierung / R. Keller. – Berlin: Verl. Neue Wirtschafts-Briefe, 1999. – 271 p.
4. Пушкар А. И. Антикризисное управление: модели, стратегии, механизмы / А. И. Пушкар [и др.]. – Х. : ООО «Модель Вселенной», 2001. – 452 с.
5. Пелехатий А. О. Особливості фінансово забезпечення розвитку споживчої кооперації України / А. О. Пелехатий, Н. М. Попадинець // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: [зб. наук. пр.] / Інститут регіональних досліджень НАН України; редкол.: В.С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2014. – Вип. 6(110). – 285 с.
6. Міценко Н. Г. Пріоритет антикризового управління споживчою кооперацією України / Н. Г. Міценко // Стратегічні напрями відновлення економіки та соціальної сфери України в умовах системної кризи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 11 грудня 2014 року. – Львів: «Ліана-М», 2014. – 264 с.
7. Збарський В. К. Участь селянських домогосподарств у процесах кооперації та агропромислової інтеграції / В. К. Збарський, М. П. Канінський // Економіка АПК. – 2011. – №12. – С. 87-92.

ПРЕИМУЩЕСТВА АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КООПЕРАЦИИ УКРАИНЫ

Попадинец Н. Н.

В статье исследованы преимущества антикризисного управления потребительской кооперацией Украины. Определены причины возникновения кризисных явлений в деятельности предприятий потребительской кооперации и использовании их потенциала. Установлено, что предприятия потребительской кооперации (заготовительные, перерабатывающие, торговые) в своей деятельности существенно зависят от состояния сырьевой зоны, поэтому насущной необходимостью для их жизнедеятельности являются внутренние интеграционные процессы. Выделены основные виды локальных кризисов в деятельности предприятий. Предложены стратегические цели формирования интегрированных систем потребительской кооперации Украины.

Ключевые слова: антикризисное управление, предприятия, потребительская кооперация, управления, цели.

ADVANTAGES OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF CONSUMER COOPERATION IN UKRAINE

Popadynets N. M.

The article researches the advantages of anti-crisis management of consumer cooperation in Ukraine. The principles of crisis phenomena emergence in the activity of consumer cooperation enterprises and use of their potential are determined. The fact that the consumer cooperation enterprises (procuring, recycling, trade) in their activity considerably depend on the condition of raw materials zone is proved. Therefore, their operability urgently calls for the internal integrated processes. Major types of local crisis in the activity of enterprises are outlined. Strategic priorities of forming of consumer cooperation integrated systems in Ukraine are suggested.

Keywords: anti-crisis management, integrated systems, enterprises, consumer cooperation, goals.

Надійшло до редакції: 12.04.2016 р

Рецензент: д.е.н., професор Монастирський Г.Л.

УДК 334.71:330.131.7

МОДЕЛЬ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ГНУЧКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

І. Г. Волинець, здобувач кафедри економіки та безпеки підприємства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

У статті розроблена модель стратегічної виробничої гнучкості підприємств лісового господарства, що дозволить підвищити ефективність їх діяльності та задовольнити потреби споживачів.

Ключові слова: виробнича гнучкість, стратегічна виробнича гнучкість, модель реалізації стратегічної виробничої гнучкості.

Постановка проблеми. Перспективи розвитку лісової галузі економіки зумовлюють необхідність пошуку векторів підвищення ефективності виробничої діяльності лісгосподарських підприємств. Прагнення до зростання економіч-

ного ефекту їх діяльності існує завжди, незалежно від мінливості ринкового середовища, розвитку суспільних відносин, уподобання споживачів, тощо. Однак реальні ринкові умови розвитку лісового господарства далеко не завжди сприя-

ють оптимальному використанню лісових ресурсів, зростання потенціалу підприємств, їх ефективної діяльності та зміцненні позицій лісових підприємств на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Концепція стратегічної гнучкості підприємства є предметом багатьох наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених. Фундаментальні питання формування та розвитку стратегічної гнучкості підприємства висвітлені здебільшого у працях таких вчених, як: І.Ансофф [1], М.Мескон [2], а різноманітні аспекти забезпечення гнучкості виробничих систем розкриті у наукових працях В.Васильєва [3], С.Глаголева [4], А.Грачова [5], Р.Сатановського [6], В.Самочкіна [7] та інших.

Метою статті є розроблення моделі стратегічної виробничої гнучкості підприємств лісового господарства з метою підвищення ефективності їх конкурентоспроможності, пристосування до змін зовнішнього середовища та найбільш повного задоволення потреб споживачів.

Виклад основного матеріалу. Ефективну діяльність підприємств лісового господарства на ринку, в його мінливих умовах та оптимальне використання лісових ресурсів можна змоделювати виробничою динамічною лінійною задачею оптимального планування. В якості критеріального показника, який найбільш повно і об'єктивно відображатиме максимум економічного ефекту діяльності, гнучкість виробничої діяльності підприємств лісового господарства до ринкових умов виберемо рентабельність продажу.

Формальний запис запропонованої динамічної задачі ефективної діяльності підприємств лісового господарства, щодо їх виробничої гнучкості з метою оптимального освоєння лісових ресурсів, полягає в такому. Потрібно знайти вектор $X = \{x_i\}$ – структури розподілу виробничої діяльності підприємств лісового господарства, що сприяє досягненню максимуму економічного ефекту діяльності підприємства – отримання максимального прибутку. Тобто кожне підприємство лісового господарства використовуючи максимально свої виробничі потужності, повинно виробничу діяльність спрямувати на оптимальне освоєння лісових ресурсів саме в такій кількості, яка відповідатиме наявним потребам споживчого ринку.

Формалізує критерій оптимальності, за яким серед допустимих планів вибирається найкращий, цільова функція (1), а саме:

$$Z = D_t - V_t \rightarrow \max, \quad (1)$$

де D_t – обсяг доходу від виробничої діяльності підприємства лісового господарства в періоді t \$

V_t – обсяг виробничих витрат від діяльності підприємства лісового господарства в періоді t .

Важливим елементом динамічної моделі розвитку ринку підприємств лісового господарства є система обмежень, яка в кожний момент

часу залежно від ситуації на ринку, величини лісових ресурсів і наявності різнопланових можливостей їх використання роблять змістовною постановку задачі оптимізації.

При оптимізації цільової функції необхідно враховувати обмежуючі фактори: ринкові, технологічні, організаційні, фінансові, тощо. Зокрема, сумарні витрати з реалізації плану виробничої діяльності підприємства лісового господарства не можуть перевищувати виділений на ці цілі фінансовий ресурс (F_t):

$$|\sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N (L + q_i)| \leq F_t, \quad (2)$$

де L – постійні витрати за видами ресурсів для заготівлі, виробництва і реалізації одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

q_i – змінні витрати для заготівлі, виробництва і реалізації одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

F_t – обмеження на сумарні витрати виробничої діяльності підприємств лісового господарства в період t .

Сформований план виробничої діяльності підприємств лісового господарства заготівлі, виробництва і реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t повинен бути забезпечений наявністю J ресурсів:

$$\sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N r_{ti} \cdot x_{it} \leq \frac{2}{3} R_t, \quad (3)$$

де r_{ti} – питомі витрати трудових ресурсів, використаних при заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

R_t – граничні значення можливості використання трудових ресурсів використаних при виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t .

$$\sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N h_{ti} \cdot x_{it} \leq \frac{2}{3} H_t, \quad (4)$$

де h_{ti} – питомі витрати виробничих ресурсів, використаних при заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

R_t – граничні значення можливості використання виробничих ресурсів використаних при виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t .

$$\sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N (r_{ti} + h_{ti}) \cdot x_{it} \leq \frac{1}{3} (H_t^z + R_t^z), \quad (5)$$

де R_t^z – граничні значення можливості використання трудових ресурсів використаних при лісозаготівельних роботах i – го виду продукції лісових ресурсів в період t .

H_t^z – граничні значення можливості використання виробничих ресурсів використаних при лісозаготівельних роботах i – го виду продукції лісових ресурсів в період t .

Показник використання сумарної потужності J ресурсів для заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в

період t не повинен перевищувати граничні норми:

$$T_{l_0}(\sum_{i=1}^N X_{it}) \leq b_l \cdot \frac{T_{l_{cep}}}{\max_l T_{l_{cep}}} \cdot \Phi_l^e \leq \max T_l \quad (6)$$

де $T_{l_0}(\sum_{i=1}^N x_{it})$, T_l – відповідно, нормативний і максимальний показник сумарної технологічної потужності виробничої діяльності i – го виду продукції лісових ресурсів в період t .

Φ_l^e – ефективний фонд часу роботи обладнання при заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t .

Враховавши обмеження щодо невід'ємності числових значень обсягу виробничої діяльності підприємства лісового господарства та обмеження щодо насиченості попиту на ринку i – го виду підприємства лісового господарства отримуємо обмеження:

$$\sum_{i=1}^N k_i \cdot x_{it} \leq \max P_{it}, \quad x_i \geq 0, \quad i = \overline{1, N}, \quad (7)$$

$$k_i = \frac{1}{1 + \frac{t_{перx_i}}{t_{x_i}} \cdot N}, \quad (8)$$

де P_{it} – обсяг ринкового попиту на продукцію i – го виду лісових ресурсів в період t ;

k_i – коефіцієнт гнучкості виробничої діяль-

ності підприємства x_i – кількості продукції i – го виду лісових ресурсів в період t ;

t_{x_i} – час заготівлі, виробництва продукції

підприємств лісового господарства;

$t_{перx_i}$ – час зміни стратегії виробничої діяль-

ності підприємства x_i – кількості продукції i – го виду лісових ресурсів в період t .

Мінімальне значення обсягів попиту на продукцію i – го виду лісових ресурсів приймається нульовим, а максимальне значення визначається попитом на продукцію з врахуванням експорту.

Враховуючи введенні позначення, динамічна модель оптимізації структури обсягів виробничої діяльності підприємств лісового господарства, матиме вигляд: знайти такий невід'ємний розв'язок $\{x_i \geq 0, \quad i = \overline{1, N}\}$, виробничої гнучкості підприємства лісового господарства, котрий забезпечить оптимальне використання лісових ресурсів та дохід від їх реалізації виявився максимальним:

$$Z = \sum_{t=1}^T \left(\sum_{i=1}^N x_{it} \cdot (\overline{u}_{ti}^* - (1 + \alpha) \cdot q_i) - L \right) \rightarrow \max$$

$$\left\{ \begin{array}{l} q_i = (1 + q) \sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N \left(\sum_{j=1}^J \overline{u}_{tj}^* \cdot m_{ijt} + (1 + \alpha_c) \sum_{l=1}^L t_{tl} \cdot t_{li} + S_{zi} \right) \\ L = (1 + \alpha_c) \sum_{t=1}^T \left(\sum_{l=1}^L b_l \cdot c_{tl} + \sum_{k=1}^K \gamma_{tk} \cdot \alpha_{kt} \right) \\ \sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N k_i \cdot x_{it} \leq \max P_{it}, \quad k_i = \frac{1}{1 + \frac{t_{перx_i}}{t_{x_i}} \cdot N} \\ \sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N r_{ti} \cdot x_{it} \leq \frac{2}{3} R_t \\ \sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N h_{ti} \cdot x_{it} \leq \frac{2}{3} H_t \\ \sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N (r_{ti} + h_{ti}) \cdot x_{it} \leq \frac{1}{3} (H_t^z + R_t^z) \\ \left| \sum_{t=1}^T \sum_{i=1}^N (L + q_i) \right| \leq F_t \\ T_{l_0} \left(\sum_{i=1}^N X_{it} \right) \leq b_l \cdot \frac{T_{l_{cep}}}{\max_l T_{l_{cep}}} \cdot \Phi_l^e \leq \max T_l \\ i = \overline{1, N}, \quad k = \overline{1, K}, \quad l = \overline{1, L}, \quad t = \overline{1, T} \\ x_i \geq 0 \end{array} \right.$$

де Z – цільова функція виробничої гнучкості підприємства лісового господарства, котрий забезпечить оптимальне використання лісових ресурсів та дохід від їх реалізації виявився максимальним;

T – плановий період;

i – індекс виду продукції, запланованої до заготівлі, виробництва і реалізації в періоді t ;

N – кількість видів продукції;

x_{it} – обсяг продукції i – го виду в періоді

t , запланованої до заготівлі, виробництва та реалізації;

α – коефіцієнт непрямих витрат для виробництва i – го виду продукції підприємств лісової продукції в періоді t ;

$\overline{c_{tij}^*}$ – показник середня прогнозована ціна матеріального ресурсу j – го виду для виробництва одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

q – показник транспортно-заготівельних витрат на виробництва одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

L – індекс видів технологічних операцій виробничої діяльності підприємств лісового господарства;

t_{tl} – показник технологічної трудомісткості l -ї операції для виробництва одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

t_{tl} – показник перерахунку норм часу для l -ї операції ($l = \overline{1, L}$) у вартість робочої сили для заготівлі, виробництва та реалізації одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

b_l – показник кількості одиниць основного обладнання, для виробництва одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

c_{tl} – показник вартості поточних витрат, поточних ремонтів, спожитої електроенергії, палива, тощо, а також технічні забезпечення стратегії розвитку виробничої діяльності підприємств лісового господарства до одиниці використаного обладнання в періоді t ;

k – індекс структурного підрозділу, використовуваним підприємством лісового господарства в період t для заготівлі, виробництва і реалізації одиниці i – го виду продукції, ($k = \overline{1, K}$);

α_{kt} – показник базової вартості активної частини основного капіталу, використовуваного k -м підрозділом для заготівлі, виробництва і реалізації одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

γ_{kt} – показник норми відряхувань на реновацію активної частини основного капіталу в періоді t ;

L – постійні витрати за видами ресурсів для заготівлі, виробництва і реалізації одиниці i – го виду продукції підприємств лісового господарства в період t ;

q_i – змінні витрати для заготівлі, виробництва і реалізації одиниці i – го виду продукції

підприємств лісового господарства в період t ;

F_t – показник граничних обмежень на сумарні витрати виробничої діяльності підприємств лісового господарства в період t ;

r_{ti} – показник питомих витрат трудових ресурсів, використаних при заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

R_t – показник граничного значення можливості використання трудових ресурсів використаних при виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

h_{ti} – показник питомих витрат виробничих ресурсів, використаних при заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

R_t – показник граничних значень можливості використання виробничих ресурсів використаних при виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

R_t^z – показник граничного значення можливості використання трудових ресурсів використаних при лісозаготівельних роботах i – го виду продукції лісових ресурсів в період t ;

H_t^z – показник граничного значення можливості використання виробничих ресурсів використаних при лісозаготівельних роботах i – го виду продукції лісових ресурсів в період t ;

$T_{i_0}(\sum_{i=1}^N x_i)$, T_i – відповідно, нормативний і максимальний показник сумарної технологічної потужності виробничої діяльності i – го виду продукції лісових ресурсів в період t ;

P_{ti} – обсяг ринкового попиту на продукцію i – го виду лісових ресурсів в період t ;

Φ_i^e – показник ефективного фонду часу роботи обладнання при заготівлі, виробництві й реалізації N видів продукції лісових ресурсів в період t ;

k_i – коефіцієнт гнучкості виробничої діяльності підприємства x_i – кількості продукції i – го виду лісових ресурсів в період t ;

t_{x_i} – показник часу заготівлі, виробництва продукції підприємств лісового господарства в період t ;

$t_{\text{пер}x_i}$ – показник часу зміни стратегії виробничої діяльності підприємства x_i – кількості продукції i – го виду лісових ресурсів в період t .

Висновки. Таким чином, запропонована модель реалізації стратегічної виробничої гнучкості сприятиме здійсненню ефективної виробничо-господарської діяльності та досягненню максимуму економічного ефекту діяльності підприємства, а саме отримання максимального прибутку.

Список використаної літератури:

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф ; [науч. ред. и авт. предисл. Л. И. Евенко] ; сокр. пер. с англ. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.
2. Мескон М. Х. Основы менеджмента / Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. ; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
3. Васильев В. Н. Организация, управление и экономика гибкого интегрированного производства в машиностроении / В. Н. Васильев. – М. : Машиностроение, 1986. – 311 с.
4. Глаголев С. Н. Формирование экономического механизма гибкого развития промышленного предприятия : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук : 08.00.05. “Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – промышленность” / С. Н. Глаголев. – Белгород, 2002. – 180 с.
5. Грачов О. В. Управління розвитком гнучкості підприємства : Автореф. дис. канд. экон. наук : 08.06.01 – економіка, організація і управління підприємствами [Електронний ресурс] / О. В. Грачов ; Харківський національний економічний університет. – Харків, 2006. – 23 с. – Режим доступу: <http://base.dnsgb.com.ua/files/ard/2006/06govrgp.pdf>
6. Сатановский Р. Л. Организационное обеспечение гибкости машиностроительного производства / Р. Л. Сатановский. – Л. : Машиностроение, 1987. – 165 с.
7. Самочкин В. Н. Гибкое развитие предприятия: анализ и планирование / В. Н. Самочкин. – 2-е изд. – М. : Дело, 2000. – 376 с.

МОДЕЛЬ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ГИБКОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА И РИСКИ ТАКОЙ РЕАЛИЗАЦИИ

Вольнец И. Г.

В статье разработана модель стратегической производственной гибкости предприятий лесного хозяйства, что позволит повысить эффективность их деятельности и удовлетворит потребности потребителей.

Ключевые слова: производственная гибкость, стратегическая производственная гибкость, модель реализации стратегической производственной гибкости.

MODEL IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC FLEXIBILITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES AND FORESTRY RISKS SUCH IMPLEMENTATION

Volynets I. G.

The model of strategic production flexibility forestry enterprises that will increase their effectiveness and meet the needs of consumers is designed

Keywords: production flexibility, strategic production flexibility, implementation of the strategic model of production flexibility.

Надійшло до редакції: 12.04.2016 р

Рецензент: д.е.н., професор Борисова В.А.

УДК 351.72: 336

ECONOMIC AND SOCIAL DETERMINANTS OF THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES

Dr hab. Krystyna Krzyżanowska, prof. SGGW

The study explores the economic and social determinants of the development of small and medium-sized enterprises using evidence from Mazowieckie province. In order to meet the aim, the paper uses the results of conducted research, secondary data derived from the Central Statistical Office and the desk based literature review. The research study shows that one out of three entrepreneurs running a business invested their own savings and only one in four financed their business with a bank loan. The vast majority of entrepreneurs intended to further expand their businesses. The main barriers to business development indicated by the surveyed entrepreneurs were high fees required by law i.e. compulsory social insurance premiums, taxes and stamp duties.

Keywords: small and medium-sized enterprises, economic determinants, social determinants

Introduction . The political and economic transformation which took place in the 90s of the twentieth century generated Polish citizens' desire to become economically independent and self-employed[6]. As starting one's own business be-

came increasingly popular the need arose to enact law regulating the operations of small and medium-sized enterprises

Polish and foreign literature on the subject of small and medium-sized enterprises emphasizes the